

Üniversite öğrencileri arasında sigara içme sıklığı: Kesitsel bir çalışma

Smoking prevalence among university students: a cross-sectional study

Hülya Akan¹, Osman Hayran², Mustafa Özcan³, Utkucan Acar⁴

Özet

Amaç: Üniversite öğrencileri arasında sigara içme sıklığını ve bağımlılık düzeyini incelemek, sağlık alanındaki fakültelerin öğrencileri ile diğer fakültelerin öğrencilerinin sigara içme davranışını karşılaştırmaktır.

Yöntem: Bu çalışma 1 Nisan 2010 ve 30 Nisan 2010 tarihleri arasında Yeditepe Üniversitesi Kayışdağı yerleşkesinde gerçekleştirildi. Çalışma grubu, sistematik örneklem yöntemi ile öğrencilerin bilgisayar kayıtlarından seçildi. Veriler bir soru formu ile toplandı. Sigara kullananlara soru formu ile birlikte Fagerstörn Nikotin Bağımlılık Testi uygulandı. Toplanan veriler SPSS v.16 ile analiz edildi, $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan toplam 709 üniversite öğrencisinin 405'i kadın, (%57.1) 304'ü erkekti (%42.9), yaş ortalaması 21.3 ± 2.4 yıldır. Katılanların %54.2'si hiç sigara içmemişti, %37.2'si sigara içiyordu, %8.6'sı bırakmıştı. Sigara içen öğrenciler günde ortalama 14.5 ± 8.1 adet/gün sigara içiyorlardı, ortalama 4.1 ± 2.8 yıldan beri sigara kullanıyorlardı. Sigara içenlerin %49.7'si Fagerstörn Nikotin Bağımlılık Testi'nden ≥ 6 puan aldı. Annesi sigara içenlerin sigara içme oranı anlamlı derecede yüksekti ($p < 0.001$). Sağlık alanındaki fakültelerde okuyanların, diğer öğrencilere göre anlamlı derecede daha azının sigara içtiği görüldü ($p < 0.001$). Sigara içen öğrencilerin %25.9'u bırakmak istiyordu.

Sonuç: Öğrencilerde sigara kullanımı yaygındır. Annenin sigara içmesi ile öğrencinin sigara içmesi ilişkilidir. Sigara ile mücadele stratejilerinde ve sigarayı bırakma girişimlerinde birey aile ile birlikte ele alınmalıdır. Yoğun sosyal ilişkilerin ve etkileşimlerin olduğu yüksek öğretim kurumları uygun strateji ve girişimlerle sigarayı bırakmaya motive etmede önemli bir rol üstlenebilir.

Anahtar sözcükler: Nikotin bağımlılığı, sigara, üniversite öğrencileri.

Summary

Objective: To find the smoking prevalence and dependency levels of university students and compare the smoking behaviour of the students attending to health related faculties with the students attending to other faculties.

Methods: This study was carried out in Yeditepe University Kayışdağı Campus from 1 April 2010 to 30 April 2010. The participants were selected from students' electronic files by systematic sampling method. Data was collected by self-completed questionnaire including Fagerstörn Nicotine Dependency Test. Data was analyzed by SPSS v.16. Level of significance was set as $p < 0.05$.

Results: Total 709 university students were included in the study; 405 were female (57.1%) and 304 were male (42.9%) and the mean age was 21.3 ± 2.4 years. The percentages of non-smokers was 54.2%, current smokers 37.2% and ex-smokers 8.6%. The mean number of cigarettes consumed daily was 14.5 ± 8.1 ; the mean duration of smoking was 4.1 ± 2.8 years in smokers. The percentage of students with ≥ 6 points in Fagerstörn Dependency Test was 49.7%. Being a smoker was significantly related to mother's smoking behaviour ($p < 0.001$). The smoking rate of students of health related science faculties was less than that of students attending other faculties ($p < 0.001$) and 25.9% of current smokers had intention to quit smoking.

Conclusions: Smoking was common among the students. The student's smoking behaviour was significantly related to those of the mother's. Interventions for quitting smoking should focus on family in addition to the individual. Higher education institutes with strong social relationships and interactions may have an important role to encourage quitting smoking.

Key words: Nicotine addiction, smoking, university students.

1) Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Aile Hekimliği Uzmanı, Yard. Doç. Dr., İstanbul

2) Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Uzmanı, Prof. Dr., İstanbul

3) Yeditepe Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi, Öğrenci, İstanbul

4) Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Öğrenci, İstanbul

Tütün kullanımı, tüm dünyada önlenemez, erken yaş morbidite ve mortalitesinin önde gelen nedenlerindedir. Dünyada her yıl 5.4 milyon kişinin, tütünle ilişkili hastalıklardan öldüğü, bu sayının 2030'da 8 milyona çıkacağı tahmin edilmektedir.¹

Türkiye tütünün üretim ve tüketiminde önde gelen ülkeler arasındadır. 2001 verilerine göre ülkemizdeki tüketim dünya tütün tüketiminin %2'sini ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölgesi tüketiminin %14'ünü oluşturmaktadır.²

Türkiye 2004 yılında DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Anlaşması'nı imzalamış, 19 Temmuz 2009'da "Duman-sız Hava Sahası" projesi ile ilgili yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi ile tüm kapalı alanlar ve halka açık kalabalık alanlarda tütün kullanımı yasaklanmıştır. Satış ve rileri, uygulama ile sigara tüketiminin azaldığını göstermektedir.

Tütün kullanımı genellikle 15 yaşından önce başlamaktadır. Tütün kullanımının en yaygın şekli sigara içiciliğidir. Nikotin, bağımlılık yapıcı etkisi yüksek bir maddedir ve ne kadar erken başlanırsa o kadar uzun süre kullanılmakta, sağlık üzerindeki olumsuz etkileri de o kadar büyük olmaktadır. Genç nüfus kolay etkilenebilir bir gruptur ve sigarayla deneme oranları yüksektir. Kendini kanıtlama, büyüklere özenme, arkadaşları arasında yer edinme, otoriteye karşı gelme, arkadaşlarından çekinme, kilo kontrolü, hayranlık duyduğu kişilere benzeme arzusu, ergenlik döneminde sigaraya başlamayı tetikleyen en önemli dürtülerdir. Ergenlik ve genç erişkinlik döneminde sigaraya başlamamış olanların daha sonra sigaraya başlama olasılığı düşüktür, başlamış olanların ise büyük çoğunluğu yaşam boyu bağımlı olacaktır. Bu nedenle genç nüfus, birinci basamağın sigara danışmanlığı ve sigara bırakma tedavileri için en önemli hedef gruplardan birisidir. Tütün ile mücadelede toplumun izlenmesi, hedeflerin gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Yüksek öğrenim yerleşkeleri, kalabalık genç nüfus ve gençler arasında yoğun sosyal ilişkiler ve etkileşim sağlayan kendine özgü ortamlardır. Erişkin öğrenci popülasyonunun davranışları öğrenci olmayan erişkinlerden farklıdır.³ Üniversite yıllarında ergenliğin karmaşasının yanı sıra evden ve aileden ayrılma, yeni bir çevreye uyum,

bir mesleğe aday olma ve iş bulma gibi sorunların yarattığı stresin, tütün, alkol ve madde kullanımını artırdığı ileri sürülmektedir.⁴ Yeni yasal düzenlemelerin öğrenci gençlik gibi alt-gruplardaki sigara içme yaygınlığı üzerinde ne kadar etkili olacağı bilinmemektedir.

Bu çalışmada, üniversitemizdeki gençler arasında sigara kullanma sıklığını ölçmeyi ve sağlıkla ilişkili fakülterin öğrencileri ile diğer fakülterlere devam edenlerin sigara içme davranışlarını karşılaştırmayı hedefledik.

Gereç ve Yöntem

Katılımcılar

Bu çalışma 1 Nisan 2010 ve 30 Nisan 2010 tarihleri arasında İstanbul'un Asya yakasındaki bir vakıf üniversitesi olan Yeditepe Üniversitesi'nin Kayışdağı Yerleşkesi'nde gerçekleştirilmiştir. Yeditepe Üniversitesi Kayışdağı Yerleşkesi'nde 2009–2010 eğitim-öğretim yılı başı itibarı ile tüm kapalı alanlarda sigara içimi ve yerleşke içindeki marketlerde sigara satışı yasaklanmıştır. Tüm kapalı alanlarda sigara içmenin yasak olduğunu bildiren çıkartmalar ve sigaranın zararları konusunda uyarıcı posterler bulunmaktadır.

Hedef popülasyon, Yeditepe Üniversitesi'nin 11 fakülte ve 61 bölümdeki toplam 13.000 lisans öğrencisidir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2006 verilerine göre ülkemizde 18 yaş üstü erişkinlerdeki sigara kullanım oranı %33.4'dür. Evreni temsil eden minimum büyüklük %5 sapma ve %95 güven aralığında 323 olarak hesaplanmıştır. Çalışma grubumuzu, sistematik örnekleme yöntemi ile öğrencilerin bilgisayar kayıtlarından seçtik. Çalışmaya katılmayı reddedecek ve ulaşılamayacak öğrenciler düşünülerek her 16 öğrenciden biri listeden seçildi. Seçilen öğrenci sayısı 812 idi. Çalışma sırasında bazı öğrencilere ulaşılamadığı veya ulaşılan öğrencilerin bir kısmı çalışmaya katılmayı reddettiği için bu öğrencilerin 709'una ulaşılabildi (%87.3).

Veri Toplama

Veriler bir soru formu ile toplandı. Soru formu, sosyo-demografik özellikler, sigara içme durumu ve süresini içeren açık uçlu 3 ve çoktan seçmeli 9 sorudan oluşuyordu. Sigara kullananlara eşzamanlı Fagerstörn Nikotin Bağımlılık Testi uygulandı. 1978'de Fagerström'ün

önerdiği, 1991’de Heatherton, Kozlowski ve Fagerström’ün gözden geçirdiği Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi nikotin bağımlılığının ölçülmesinde çok yaygın olarak kullanılır.⁵ Testin güvenilirliğini 1994’te Pomerleau ve arkadaşları kanıtladılar.⁶ Türkçe güvenilirlik ve geçerliliğini 2004’te Uysal ve arkadaşları kanıtladılar.⁷ Çalışmamızda Fagerström testinden ≥ 6 puan alanlar nikotin bağımlısı olarak kabul edildi.

Soru formu, sağlık alanındaki fakültelerin (tıp, diş hekimliği, sağlık bilimleri ve eczacılık) öğrencilerinin oluşturduğu SANITAS Kulübü’nün gönüllü üyeleri tarafından yüzyüze görüşme yoluyla uygulandı.

Araştırma etik açıdan Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Değerlendirme Komitesi tarafından onaylandı. Her öğrenciden anket yapılmadan önce onay alındı.

İstatistik

Veriler SPSS v.16 ile analiz edildi. Tanımlayıcı özellikler (sıklık ve oran) hesaplandı. Anlamlılık için ki-kare testi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Bulgular

Çalışmaya katılan toplam 709 üniversite öğrencisinin 405’i kadın (%57.1), 304’ü erkek (%42.9), yaş ortalaması 21.3 ± 2.4 yıl idi. Öğrencilerin %45.7’si sağlık alanındaki tıp, diş hekimliği, sağlık bilimleri ve eczacılık fakültelerine, %54.3’ü diğer fakültelelere devam ediyordu. Öğrencilerin %54.2’si (n=384) hiç sigara içmemişti, %37.2’si (n=264) sigara içiyordu, %8.6’sı (n=61) daha önce içmiş ve bırakmıştı.

Sigara içen öğrenciler günde ortalama 14.5 ± 8.1 adet sigara tüketiyorlar, ortalama 4.1 ± 2.8 yıldan bu yana sigara içiyorlardı. Günde bir adet içenler %2.3 (n=6), ≤ 5 adet içenler %14 (n=37), 10–19 adet içenler %40.2 (n=106) ve ≥ 20 adet tüketenler %38.3 (n=101) idi. Fagerström Tolerans Testi ortalaması 5.8 ± 2.7 puan, testten ≥ 6 puan alanların oranı %49.7 (n=131) idi.

Sigara içmeye başlama nedenleri **Tablo 1**’de gösterilmiştir. Öğrencilerin sigaraya başlama nedenleri arasında, arkadaş ve stresin etkisi ilk sıralarda yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin sigaraya başlama nedenleri

Neden	Sayı (%)
Arkadaştan etkilenme	85 (32.1)
Stres	65 (24.6)
Zevk	43 (16.3)
Merak	42 (16.0)
Özenti	21 (8.0)
Aileden etkilenme	8 (3.0)
Toplam	264 (100.0)

Erkek öğrencilerde sigara içme alışkanlığı anlamlı derecede daha yaygındı ($p < 0.001$). Annesi sigara içenlerin oranı %37.5 (n=266), babası sigara içenlerinki %36.7 (n=260), evinde sigara içilenlerinki ise %26.9 (n=191) idi. Öğrencinin sigara içme davranışı ile annenin sigara içme davranışı ve evde sigara içilmesi arasında anlamlı ilişki saptandı (sırasıyla, $p < 0.001$, $p < 0.001$). Babanın sigara içmesi ile öğrencinin sigara içmesi arasında anlamlı bir ilişki yoktu ($p > 0.05$).

Annenin eğitim düzeyi ile öğrencinin sigara içmesi arasında anlamlı ilişki vardı ($p = 0.031$). Üniversite mezunu annelerin çocuklarında sigara kullanım oranı %42.0 iken okul bitirmemiş annelerin çocuklarında aynı oran %13.3 idi. Sigara içmek, babanın eğitim düzeyi ile de anlamlı şekilde ilişkiliydi ($p = 0.028$). Üniversite mezunu babaların %40.7’sinin çocukları sigara içiyordu, okul bitirmemiş beş babanın hiçbirisinin çocuğu sigara içmiyordu.

Sağlık alanındaki fakültelerin öğrencilerinin %28.7’si sigara içerken, bu oran diğer fakültelerde %44 idi ($p < 0.001$). Sigara kullananların sigarayı bırakma isteği **Tablo 2**’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sigara içen öğrencilerin sigarayı bırakma isteği

	Sayı (%)
Hiç istemiyorum	32 (12.1)
İstemiyorum	90 (34.0)
Kararsızım	72 (28.0)
İstiyorum	55 (20.2)
Çok istiyorum	15 (5.7)
Toplam	264 (100)

Öğrencilerin sigarayı bırakma isteği ile Fagerstörn Tolerans testi puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmadı ($p>0.05$).

Tartışma

Türkiye İstatistik Kurumu 2008 Küresel Yetişkin Tütün Araştırması'na göre ülkemizin 15 yaş üstü nüfusunun %31.3'ü (kadınların %15.2'si erkeklerin %47.9'u) tütün ve tütün mamullerini kullanmaktadır; sigara içen kadınların oranı erkeklere göre oldukça düşüktür.⁸ Ülkemizde tütün ve tütün mamülü kullanımını en çok 25-34 ve 35-44 yaş gruplarında yaygındır.⁸ Bu oran, üniversitemizde saptadığımız orana yakındır ve ülkemiz verileri ile uyumlu olarak, erkek öğrencilerde sigara kullanımı, kadın öğrencilerden anlamlı derecede yüksektir. Ülkemizde çeşitli üniversitelerde farklı yöntemlerle yapılmış çalışmalarda sigara kullanım sıklığı %20 ile %48.8 arasında değişmektedir.⁹⁻¹² 2010 yılında Halperin ve arkadaşlarının beş üniversite kampüsündeki 2.091 öğrenciyi kapsayan çalışmalarında, sigara kullanma oranı ortalaması %23 idi, üniversitelere göre %20-%36 arasında değişiyordu.¹³ Aykut ve arkadaşları Erciyes Üniversitesi öğrencilerinde 1985-2005 yılları arasındaki sigara içme yaygınlığının %29.8'den %17.7'ye düştüğünü saptamışlardır.¹¹ 2010'da "Dumansız Hava Sahası" yasal uygulamasından sonra üniversite öğrencilerinin sigara içme oranlarındaki değişikliği inceleyen çalışmalarında, Hahn ve arkadaşları yasadan sonra sigara içme oranının düştüğünü, ancak düşüşün anlamlı olmadığını göstermişlerdir.¹⁴ Ülkemizden çok daha önce sigara bırakma konusunda etkili bir kampanya yürüten ABD'de 1992-2002 yılları arasında tüm yaş gruplarında günlük sigara tüketimi ve yaygınlığı azalmıştır; 18-29 yaş grubundaki yaygınlık hafifçe azalırken, günlük sigara tüketimi daha belirgin olarak azalmış, azalma günde 5'in altında sigara tüketen hafif içicilerin artmasına bağlanmıştır.¹⁵ Bir izlem çalışması yapmadığımız için, yıllar içindeki değişikliği ve "Dumansız Hava Sahası" yasasının sigara içme oranını nasıl etkilediğini yorumlamamız mümkün değildir. Ancak, ülkemizde bu yaş grubu ile yapılan benzer çalışmalarla karşılaştığımızda, üniversitemiz öğrencilerindeki sigara içme oranında belirgin bir fark olmadığı görülmektedir. Sigara içenlerin yarısı Fagerström testinden ≥ 6 puan almıştır. Günde bir

paket ve üzeri sigara tüketenlerin oranı tüm sigara içenlerin %38'idir. Bu veriler, çalışma grubumuzda ağır sigara içiciliği ve bağımlılık oranının yüksek olduğunu göstermektedir.

En sık gördüğümüz sigaraya başlama nedeni arkadaş etkisi ve strestir. Sigaraya başlamayı etkileyen en önemli toplumsal faktörün akran davranışları, ana-baba normları ve davranışları ile ilgili algılar olduğu gösterilmiştir.¹⁶ Akran etkisinin sigaraya başlamadaki etkisi iyi bilinmektedir. Stres ise geniş bir kavramdır ve öğrencilerin kendi bildirimleridir. Stres objektif olarak ölçülmemiştir.

Sigaraya başlama nedeni olarak en az sıklıkta bildirilen neden "aile" olmasına rağmen, annenin sigara içiciliği ve evde sigara içilmesi ile sigara içiciliği arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Hem ana-babanın tütün kullanımı konusundaki norm ve tutumlarının, hem de ana-babanın sigara içmesinin ve evde sigara içilmesinin, ergen ve gençlerin sigara içmelerini etkilediği gösterilmiştir.¹⁶⁻¹⁸ Wilkonson ve arkadaşları, 1.417 öğrenciyi kapsayan çalışmalarında, ana-babadan birinin sigara içtiği evlerde, çocuklardaki sigara içme oranının hiç içilmeyen evlerin 1.6 katı, hem annenin hem de babanın sigara içtiği evlerde ise 2.16 katı olduğunu saptadılar.¹⁷ GAZEL gençlik çalışması Fransız kohortundan 12-26 yaş arası 1.121 gencin verilerini kullanarak ana-babanın uzun süreli sigara içiciliği ile çocuklarının sigara içiciliği ilişkisini inceleyen Melchior ve arkadaşları, ana-babası sigara içen çocuklardaki sigara içiciliğini iki katına ulaştığını, ağır sigara içiciliğinin daha yaygın olduğunu ve sigaraya daha erken başladıklarını saptamışlardır.¹⁸ Bizim çalışmamızın bir diğer önemli sonucu da, anne içiciliğinin, öğrencilerin sigara içiciliği ile baba içiciliğinden daha fazla ilişkili olduğudur.

Sağlık alanındaki fakültelerin öğrencilerinde sigara kullanım oranı diğer fakültelerin öğrencilerine göre anlamlı derecede düşük olmakla birlikte hala yüksektir. Global Health Professionals Survey Pilot Study, 10 Countries, 2005 çalışmasının verilerinde, sağlık alanındaki fakültelerin üçüncü sınıf öğrencilerinde sigara kullanım oranı %18.1 ile %47.1 arasında bulunmuştu.¹⁹ Bu oran, çalışma kapsamındaki 10 ülkenin yedisinde %20'nin üzerindeydi. En düşük oranlar Uganda hemşirelik (%0.5) ve tıp öğrencilerindeydi (%2.8). Sırp dış hekimliği fakültesi kadın öğrencileri dışında diğer tüm ülke ve fakültelerde

erkek öğrencilerin sigara kullanım oranı kadın öğrencilere göre anlamlı derecede yüksekti. Ülkemizde, çoğu tıp fakülteleri öğrencilerini ele alan çalışmalarda, sigara kullanım oranı %24 ile %48.8 arasında değişmektedir.²⁰⁻²⁶ Kutlu ve arkadaşlarının, Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi'ndeki yeni çalışmalarında (2009) 306 öğrencideki sigara kullanım yaygınlığı %19.0 idi.²⁷ Bu çalışmaların ortak sonucu, erkek tıp öğrencilerinin, kadın öğrencilerden daha fazla sigara içtiği, öğrencinin fakültedeki sınıfı yükseldikçe sigara kullanım oranının da arttığıdır.

Sağlık alanındaki fakültelerde özellikle tıp ve hemşirelik öğrencilerinin profesyonel yaşamlarında sigara danişmanlığı vermesi beklenmektedir. Bu nedenle bu alt gruptaki sigara kullanım oranı önemlidir; bu oranlar diğer fakültelere göre düşük olsa da hala çok yüksektir.

Çalışmanın ilginç sonuçlarından birisi de sigarayı bırakma konusundaki öğrenci tutumlarıdır: Bağımlılık tedavisinin ilk aşaması kişinin istemesidir. Çalışmamızda, sigarayı bırakmak isteyenlerin oranı oldukça düşüktür. Küresel Yetişkin Tütün Araştırması 2008 Türkiye verilerine göre, tütün ve tütün mamüllerini bırakma eğilimi gençlerde daha yaygındır; 15-24 yaş grubunda bırakmayı deneyenlerin oranı %47.2'dir. Çalışmamızda sigara içen 264 kişi arasında, bırakmayı çok isteyen ya da isteyenlerin oranı %25.9'dur. İstatistik kurumunun verileri daha önce içmiş olanları da kapsamaktadır; çalışmamızda ise sigarayı bırakma denemeleri sorulmamıştır. Ele aldığı öğrenci grubunda, sigarayı bırakmaya istekli olanların oranı genel popülasyondan düşük görünmektedir. Almanya'da, sigara içen Berlin Tıp öğrencilerinin %60'ının sigarayı bırakmak istedikleri saptanmıştır.²⁸ Brezilya'da ise, sigarayı bırakma programına katılmayan üniversite öğrencileri arasında sigaraya devam etmek isteyenlerin oranı %57, kararsız olanların ya da bırakmayı düşünmüş olanların oranı %37, bırakmayı deneyenlerin oranı ise %5.6 bulunmuştur.²⁹ Örneklemimizin 1/4'ü kararsızdı: Bu grup, sigara bırakma danışmanlığı için hedef gruptur.

Çalışmamızın birçok kısıtlılıkları vardır. Ülkemizdeki tüm üniversite öğrencilerini temsil etmemektedir. Vakıf üniversitesi olması nedeni ile görece olarak daha homojen bir grubu temsil edebilir.

Sonuç

Bu çalışmanın bir kaç önemli sonucu vardır:

- Üniversite öğrencileri arasında sigara kullanım yaygındır ve ağır içicilik oranları yüksektir, ama sağlıkla ilişkili fakültelerde bu oran daha düşüktür.
- Özellikle annenin sigara içip içmemesi, öğrencinin sigara karşısındaki tutumunu etkilemektedir. Sigara ile mücadele stratejilerinde ve sigara bıraktırma girişimlerinde, ana-baba faktörü dikkate alınmalı ve birey ile birlikte aile de hedef alınmalıdır.
- Sigara içen üniversite gençleri arasında sigara bırakmak isteyenlerin oranı düşüktür. Sigarayı bırakmayı cesaretlendirici stratejiler geliştirmek için sigara içmenin nedenleri ayrıntılı olarak incelenmelidir. Özellikle kararsız bireyleri sigarayı bırakmaya cesaretlendirmek için üniversite ortamında uygun stratejiler geliştirilebilir.
- Bu yaşta sigara içenlerin büyük çoğunluğu uygun sigara bırakma desteği almadıkça yaşam boyu sigara bağımlısı olacaktır. Yoğun toplumsal ilişkiler ve etkileşim sağlayan yüksek öğretim kurumları uygun strateji ve girişimlerle bu alt popülasyonu bilinçlendirme ve sigarayı bırakmaya cesaretlendirmede önemli bir rol üstlenebilir.

Teşekkür

Çalışmanın yürütülmesi sırasında anketin uygulanmasını organize eden ve birebir yürüten SANİTAS Kulübü'ne ve üyelerine katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Çıkar ilişkisi

Bu çalışmanın ve çalışmayı yürüten araştırmacıların herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar ilişkisi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

1. Global Tobacco Control. www.cdc.gov/tobacco/global/index.htm adresinden 12.02.2010 tarihinde ulaşıldı.
2. Bilir N, Çakır B, Dağlı E, Ergüder T, Önder Z. Tobacco Control in Turkey. 14 December 2009. www.euro.who.int/InformationSources/Publications/Catalogue/20091210_1 adresinden 12.04.2010 tarihinde ulaşıldı.
3. Peterson RA. On the use of college students in social science research: insights from a second-order meta-analysis. *J Consum Research* 2001 28: 450-61.

4. Hong SM, Giannakopoulos E. Effects of age, sex and university status on life satisfaction. *Psychol Rep* 1994; 74: 99-103.
5. Hatherton TF, Kozlowski LT, Frecker RC, Fagerström KO. The Fagerström Test for Nicotine Dependence: a revision of the Fagerström Tolerance Questionnaire. *Br J Addict* 1991; 86: 1119-27.
6. Pomerleau CS, Carton SM, Lutzke ML, Flessland KA, Pomerleau OF. Reliability of the Fagestrom Tolerance Questionnaire and the Fagestrom Test for Nicotine Dependence. *Addict Behav* 1994; 19: 33-9.
7. Uysal MA, Kadakal F, Karşıdağ C, Bayram NG, Uysal O, Yılmaz V. Fagerström Test for Nicotine Dependence: reliability in a Turkish sample and factor analysis. *Tuberk Toraks* 2004; 52: 115-21.
8. TC Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. Küresel Yetişkin Tütün Araştırması, 2008 TC Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni 30 Nisan 2009,73 www.tuik.gov.tr adresinden 12.05.2010 tarihinde ulaşıldı.
9. Hızal S, Şanlı C, Fidan S, Ağar A. Kırıkkale üniversitesi öğrencilerinde sağlık riski oluşturan davranışlar. Denizli. 11. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Kongre Kitapçığı, 2007: 20.
10. Kaya N, Çilli AS. Üniversite öğrencilerinde nikotin ve alkol ve madde bağımlılığının 12 aylık yaygınlığı. *Bağımlılık Dergisi* 2002; 3: 91-7.
11. Aykut M, Günay O, Öztürk Y, Çıtlı R, Akpınar P, Borlu A. Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinde Sığra İçme Durumunun 1985- 2005 yılları arasındaki değişimi. *Erciyes Medical Journal* 2009; 31: 126-34.
12. Çamur D, Üner S, Çilingiroğlu N, Özcebe H. Bir üniversitenin bazı fakülte ve yüksek okullarında okuyan gençlerde bazı risk alma davranışları. *Toplum Hekimliği Bülteni* 2007; 26: 32-8.
13. Halperin AC, Smith SS, Heilingenstein E, Brown D, Fleming MF. Cigarette smoking and associated health risk among students at five universities. *Nicotine Tob Res* 2010; 12: 96-104.
14. Hahn EJ, Rayens MK, Ridner SL, Butler KM, Zhang M, Staten RR. Smoke-free Laws and Smoking and Drinking Among College Students. *J Community Health* 2010. doi:10.1007/s10900-010-9220-2
15. Pierce JP, White MM, Messer K. Changing age-specific patterns of cigarette consumption in the United States, 1992-2002: association with smoke-free homes and state level tobacco control activity. *Nicotine Tob Res* 2009; 11: 171-7.
16. Vitoria PD, Salgueiro MF, Silva SA, De Vries H. The impact of social influence on adolescent intention to smoke: combining types and referents of influence. *Br J Health Psychol* 2009; 14: 681-99.
17. Wilkonson AV, Shte S, Prokhorov AV. The moderating role of parental smoking on their children's attitudes toward smoking among a predominantly minority sample: a cross-sectional analysis. *Subst Abuse Treat Prev Policy* 2008; 3:18.
18. Melchior M, Chastang JF, Mackinnon D, Galéra C, Fombonne E. The integrational transmission of tobacco smoking. 'The role of parents' long-term smoking trajectories. *Drug Alcohol Depend* 2010; 107: 257-60.
19. Tobacco Use and Cessation Counseling - Global Health Professionals Survey Pilot Study, 10 Countries, 2005. <http://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm5420a2.htm> adresinden 14.02.2010 tarihinde erişilmiştir.
20. Ögüs C, Özdemir T, Kara A, Şenol Y, Çilli A. Akdeniz Üniversitesi Tıp fakültesi Dönem I ve VI öğrencilerinin sigara içme alışkanlıkları. *Akçığır Arşivi* 2004; 5: 139-42.
21. Yıldırım Ç, Çelik P, Şakar A, Dinç G. Tıp fakültesi öğrencilerinin sigaraya karşı tutumları. *Solunum* 2004; 6: 30-5.
22. Yoldaşcan E, Uysal G, Özdemir B, Akdemir Ş. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde sigara içme sıklığı ve etkileyen faktörler. Diyarbakır. VIII. Halk Sağlığı Kongresi, 2002; 802.
23. İlhan F, Aksakal FN, İlham MN, Aygün R. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigara içme durumu. *TAF Prev Med Bull* 2005; 4:188-98.
24. Orak S, Özen T, Ertekin-Orak M. Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin sigara alkol vb. Alışkanlıkları ve sosyokültürel özelliklerin incelenmesi. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi* 2004; 11: 1-7.
25. Şahin EM, Özer C, Çakmak H, Tunç Z, Taştan K, Can FNE. Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigara içme ve bırakma durumları. *Trakya Univ Tıp Fak Derg* 2007; 24(3): 209-12.
26. Demiralay R. Nicotine dependence in medical students and physicians in the lakes region. *Turk J Med Sci* 2003; 33: 321-7.
27. Kutlu R, Çivi S, Şahinli AS. Tıp fakültesi öğrencilerinde depresif belirti ve sigara içme sıklığı. *TAF Prev Med Bull* 2009; 8: 489-96.
28. Kusma B, Quarco D, Vitzhum K ve ark. Berlin's medical students' smoking habits, knowledge about smoking and attitudes toward smoking cessation counselling. *J Occup Med Toxicol* 2010; 5: 9-29.
29. Spandorello WP, Phillipinni LZ, Pizzol AD ve ark. Evaluation of limited participation by university students in a smoking cessation program. *J Bras Pneumol* 2007; 33: 69-75.

Geliş tarihi: 18.05.2010

Kabul tarihi: 19.06.2010

Çıkar çakışması:

Çıkar çakışması bildirilmemiştir.

İletişim adresi:

Yard. Doç. Dr. Hülya Akan

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı

İnönü Mahallesi, Kayışdağı Cad. 26 Ağustos Yerleşimi

Kadıköy 34755 İzmir

Tel: (0216) 578 00 00

e-posta: hakan@yeditepe.edu.tr